

l'altra: *tarággam*, *'irtággam* i *rággam*. Ara bé el nom abstracte o nom d'acció d'aquest últim és *tárgim*, i per tant hem de creure que això significava 'proveir d'una pedra', o 'fer amb una pedra'; amb valor substantiu: 'fet', 'acció' de fer això. En aquesta mateixa lletra hem establert l'etimologia d'uns quants arabismes provinents d'aquests noms verbals en *ta-* (p. ex. *TANDA* < *tanzim*, *TAGZIM*, *TARQUIM*, *TARRAQUET* etc.).

En el cas que tenim en estudi, la transposició del fonema *r*, que, davant tals consonants, ja es pot produir espontàniament (com en *trossar*, *treçar*, *trujamà*/*TORSIMANY* i altres), també pogué ser provocada, quan el mot passà dels pastors moros als de llengua cat. —però encara un poc coneixedors dels mots àrabs o arabitzats—, per ultracorrecció de l'arabisme fonètic consistent a traslladar la líquida combinada a la fi de la síl·laba (*fraga* > *farga* etc.). El timbre vacil·lant de la *i* aràbiga es prestava a ser oït com a *e*; i el pas de **tre-gem* a *trigem* és tan natural com el de *menjar* a *minjar*, *llegir* o *llogir* etc. Faltaria donar proves que s'usessin peces de llosa o llicorella, com a material barat de les esquel·les; vista la naturalesa dels Ports de Beseit, i la pobresa i caràcter primitiu d'aquella vida pastoral (encara reminiscents dels temps neolítics), aquesta idea, en tot cas, és versemblant.

Trigemin, *trigeminat*, V. *geminat* + tres *Trigèsim*, *trigesimal*, V. tres *Trigilla*, *tregella* (TREURE) *Trigin*, V. *gineco* + tres *Triglida*, derivat savi de *τρίγλα* nom grec del peix típic d'aquest gènere *Triglif*, V. *glíptic* *Trigon*, *trigonocèfal*, *trigonometria*, *trigonomètric*, V. *diagonal* *Trigós*, V. *trigar* *Trigra*, *trigramàtic*, V. *gràfic* *Trijolar*, V. *estrijo* *Trilateral*, V. *lateral* *Trilema*, V. *lema* *Trilineal*, V. *línia* *Trilingüe*, V. *llengua* *Trilió*, V. *milió* (MIL) *Trilit*, V. *lito* *Triliterat*, V. *lletra*

TRILL, 'batolles o altra eina de batre els cereals', mot regional del Sud, del ll. TRĪBŪLUM id.; mot comú només amb el cast. *trillo* i port. *trilho*; com que el tractament fonètic de -BL- com a *l* és estrany al català admetrem que, en la nostra llengua, fou de procedència mossàr., més aviat que cast. □ 1.ª doc.: S. XVI.

«... / car seny al savi no li val, / fins al millor, / en gran risc me tem sa honor; / a mi Déus quart de tal peril<!>! / abans me leix menar un *tril*<!> / per pobretat!» en l'*Obra feta per als Vells*, v. 159, de Joan Moreno, c. l'a. 1500 (o molt poc després), *Canc. Sat. Val.*, p. 241; el DAG registra «un *trill* vell guaranit de pedres» en un inv. del Baix Ebre, poc posterior (La Ràpita, 1515).

En Onofre Pou, figuren *batre* i *trillar* juntament, com sol fer, quan el mot usual en el País Val. difereix del propi del Principat, i de la seva nadiua Girona; i «*trill* o maça per *trillar*» (*ThPu.*, 86). No donaré detalls sobre els fets reals i descripció dels objectes, ni tampoc sobre l'extensió del mot, car en un i altre sentit són abundoses i bones les que donen els DAG. i *AlcM*; CROS el dona junt amb el terme del Nord: «*trill*: trillo, el instrumento con que se trilla, V. *batre*», *abatre*: trillar --- quebrantar la mies tendida en

la era, y separar el grano de la paja, o con el piso de las bestias o con el trillo» (a. 1754, pp. 234, 269). A l'Ebre: «el pas del *trill*, gràcies a les seves dents, talla i separa les espigues de les tiges», Bladé (*Benisanet*, 128); a l'extrem Sud, la dita «mas que te poses un *trill* en la esquena ---» implica «amenaza contundente», *Canyissaes*, 124.

Altrament per a l'etimologia, i per a la parentela romànica, ens podem remetre a l'article TRILLO dels meus DCEC i DECH. Salta a la vista que el mot no presenta el tractament fonètic propi del català (cf. *XIULAR*, *FIBLAR*, *PIULAR*, *OBLIDAR*, *FEBLE*, *FRÈVOL*) etc., mentre BL > *l* sí que és propi del cast. i del portuguès. De cap manera no hi pot haver dubte que un tractament *l* del grup *bl* és estrany al català i al seu sistema fonètic; mentre que, en el cast. (i sens dubte el moss.), s'ajusta bé que un grup de labial + *l* palatalitzi aquesta i perdi l'altra (ultra PL > ll, cf. (*b*)*lastimar*, *chillar*, *enjullo* etc.). Però fóra ben xocant que termes de forta i arrelada vida rústica, com *trillar* i *trill*, i tan arrelats en el terrer com *trilla*, fossin castellanismes. Altrament, vista l'àrea geogràfica i la data del mot, és evident que, en la nostra llengua, és una relíquia mossàrab.

DERIV.: *Trillar*, ll. TRĪBŪLARE; ja en un *eiximpli* del recull Ag. (c. 1400), recull on hi ha molt de vocabulari valencià: «en lo mes de agost segà lo dit blat, e portà-lo a la era per a *trillar*» (I, 131). *Trillada*; *trillador*; *trilladora*.

Trilla «solc que fan les rodes dels carros pels guals, i pels camins dolents, quan ha plogut», Conca de l'Ànoia [diccionari Aguiló]; «el pas del carro assenyalat per unes roderes; al Penedès i comarques veïnes donen aquest nom al camí de carro, que passa pel jaç o areny d'un riu o riera», *CostManc.* (II, 109, § 443); *AlcM* només l'assenyala a l'alta Llitera, Mataranya i Garrigues, i jo tampoc, no gosaria assegurar que la localització del DAG. i *CostManc.* no sigui una mica desplaçada cap al N.: car d'on jo recordo el mot, i allà en gran abundància, és des del CpTarr. i Muntanyes de Prades-Montsant; com a fita Nord tinc nota que a la ciutat de Valls ja em guiaven pel terme assenyalant-me: «hi ha unes *trifas* i si les seguïu ---» (1964); d'allí enllà tot de notes del CpTarr., i Terres de l'Ebre etc.; més al Nord, ni en tinc nota, ni record, ni cap dada directa: si hi és conegut deu ser en feble proporció. No cal dir que és també mossarabisme. *Trillera*. *Trilló* [Lab. 1840].

Trilla 'tancat de fullam ---', V. *trellat* *Trilleig*, V. *trilleig* *Trilleja*, *trillejadora*, V. *tragella* *Trillera*, *trilló*, V. *trill* *Trillons* (estels), V. tres i *trilleig* *Trilobat*, *trilobulat*, V. *lòbul* *Trilocular*, V. *lloc* *Tri-logia*, V. *lògic*

*Trimardor. Amadeu Hurtado en les seves *Memòries*, tot rebutjant i ridiculitzant l'afirmació que Coromines hagués estat mai anarquista, reconeix que a part del seu republicanisme de sempre, havia tingut inclinació cap als *trimardeurs*. No crec que en cap